

A Kiskunságban járt az Erdőművelési Szakosztály

Az Erdőművelési Szakosztály 2021. szeptember 9-én szakmai programon vett részt a Kiskunsági Nemzeti Park vendéglátásában. A bugaci találkozóhelyen Ugró Sándor igazgató és kollégái fogadták a program résztvevőit.

Az igazgató rövid tájékoztatót tartott a Kiskunsági Nemzeti Parkról. Megtudhattuk, hogy a nemzeti park törzsterülete 50 523 hektár, amiből 12 778 hektár fokozottan védett. Területük egyben a Natura 2000 hálózatnak is része. Az Igazgatóság a feladatait 149 fő saját dolgozóval végzi, de egyes munkákat vállalkozókkal, vagy területelőkkel végeztetnek el.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságnak mintegy 1 millió hektár a működési területe, mely tekintetében az általuk naprakészen működtetett biotikai adatbázis segítségével ügyféli nyilatkozattal látják el a természetvédelmi hatóságot. Bár 2004 óta a nemzeti park igazgatóságok nem rendelkeznek hatósági jogkörrel, a természetvédelmi hatóság továbbra is az ő munkájukra alapoz.

A természetvédelmi őrszolgálat működtetése, az ökoturizmus és szemléletformálás, az évi 3-5 milliárd Ft mértékű pályázatok kezelése mellett jelentős gazdálkodási munkát is végeznek.

A törzsterületük felét haszonbérlet formájában működtetik, ahol a gazdálkodási feltételek szabályozásán keresztül érik el a természetvédelmi célt. A területük másik felén viszont saját gazdálkodást végeznek.

A gye-, nád- és szántóföldi gazdálkodás mellett évente 2-3 ezer nagyállat egységnyi haszonállatot tartanak – magyar szürke és magyar tarka szarvasmarhát, házi bivalyt, Furioso North-star lovakat. Továbbá 1100 hektár halastavat is működtetnek. Mindezek mellett 10 ezer hektár erdővel is rendelkeznek.

Bár a természetvédelmi célú erdőkezelésnek a céljai különböznek a fenntartható gazdálkodást folytató erdőgazdálkodásétól, az alkalmazott eszközökben sok a hasonlóság. Kiemelte, hogy a természetvédelmi célú erdőkezeléshez elvégzendő munkáknál is fontos a maximális árbevétel és a költséghatékonyság. Annál is inkább mert az erdőgazdálkodásra rendelkezésre álló forrásaik nem mindig elégségesek.

Az általuk kezelt erdők 160 m tszfm. alatt, évi 10,8 °C átlaghőmérsékletű, 549 mm átlagos csapadékú klímában találhatóak. Ehhez járul még a jelentős mértékű talajvízcsökkenés.

Az általuk kezelt erdőkből 3100 hektár idegenhonos és 1200 hektár tisztás. Kollégáival egyetemben a nap folyamán többször is kiemelték, hogy a korábban erdős területek károsodása után termőhelyi és természetvédelmi indokból hagynak csak tisztást.

Az őshonos túlsúlyú erdőket faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban tartják. Fakitermeléseket károsodott erdőkben és őshonos fafajra történő erdőszerkezet-átalakítás céljából végeznek, évente 20 ezer m³ feletti mennyiségben.

Újabb – megfelelő garanciákkal – a lábon értékesítést az erdőfelújítással összevonva alkalmazzák.

A kísérleti jellegű makkbekapálásoktól eltekintve a felújításokat teljes talaj-előkészítést követő mesterséges erdősítéssel végzik. A szélsőséges homoki termőhelyen semelyik részleges talaj-előkészítési felújítási módszer nem vált be, mert a megmunkált talajból kinövő gyökérzetű csemete nehezebben találja meg az életfeltételeit, egyfajta sokkot kap. A terepi bemutatákon mindezeket a gyakorlatban is láthattuk.

Első megállónk Bugac 94B, 95A erdőrészek voltak. Itt fenyő véghasználat utáni szürke nyár állományt létesítettek mezei juhar, mezei szil, tatár juhar, kocsányos tölgy, virágos

Mesterséges erdőfelújítás tűz után

kőrís eleggyel. Az elegy fafajok miatt vadkár-elhárító kerítés is szükséges. Írásos forrásokra alapozva nem zárható ki az erdeifenyő őshonossága ezen a területen sem, ezért nem feltétlenül céljuk az összes fenyő lecserélése.

Kisebbségi polémia alakult ki, hogy ahol az idegenhonos fajfajta lecseréljük őshonosra – elsősorban a termőhelyi viszonyok miatt –, nem valószínű, hogy mindig a teljes erdőborítás, amiből erdőfelújítási hátralék keletkezik. Felvettem, hogy a problémát csak az erdőtervény módosításával lehet megoldani azzal, hogy természetvédelmi indokból lehessen eltekinteni a felújítási kötelezettségtől. Ez védett területen minden gazdálkodó érdeke. Mert sok esetben fizikailag nem valószínű, hogy a rendes gazdálkodást jelentősen meghaladó terhet jelentene az erdőfelújítás. A szerkezetátalakításnál jelentkező termőhelyi problémák mellett ez kiemelten fontos lenne a nemzeti parkok természeti övezeteiben is.

Bugac 58B erdőrésztelenben a korábbi erdőtüzek után megmaradt borókás-nyárasok egyikét néztük meg. A szürke nyár akár sarjrol is jól terjed, de a boróka felújulása problémásabb, mert a nyár lenövi. Végeztek kísérletet mesterséges vetéssel és madártálcás széthordatással, de ezek sikere a természetes felújulás alatt maradt. Valójában a borókás-nyárasokat a korábbi legeltetés és a kis területű tüzek alakították ki.

A Bugac 74-es tagban a 2012-es tűz utáni mesterséges felújítást néztük meg. Itt a szürke nyár számára már nem megfelelő részterületeken és a homoki nőszirm, homoki kikerics termőhelyein tisztást kértek kialakítani. Az elmúlt évtizedekben 5 m-t csökkent a talajvízszint, ezért a teljes te-

Borókás nyáras

rület nem alkalmas zárt erdő fenntartására. Ebben az erdőtagban többféle talaj-előkészítéssel is próbálkoztak, bemutatták a pástás sikertelenségét és ugyanott a teljes talaj-előkészítés sikerét.

Mivel a teljes talaj-előkészítéshez tuskózni is kell, próbálják a tuskókat kiszállítani az erdőből, mert a hagyományosan kialakított tuskósorokon intenzíven terjed az akác és a bálványfa, amiket mechanikai beavatkozással nem lehet visszaszorítani, a vegyszeres kezelés költségessége pedig aránytalanul nagy.

Bugacpusztaháza 42B erdőrészletben a mintegy 5-6 ezer m³-t kitevő széltörött területet néztük meg, melyben maradtak ép fák és van természetes nyár újulat. Külön probléma,

hogy a térségben működő fakitermelő vállalkozások körében nincs hagyománya a természetes újulat kíméletének.

Bócsa 35, 34-es tagban a tűzkár után megjelenő invazív fajok vegyszeres visszaszorítását néztük meg. Ezeknek költségét nem fedezi az erdőszerkezet-átalakítási támogatás, próbálnak további pályázati pénzeket bevonni. A közösségi jelentőségű tartós szegfű élőhelyein tisztás kialakítását kérelmezték.

A Bócsa 24D erdőrészletben található védett szőrös nyírek bemutatásánál megtudtuk, hogy ez a faj a visszaszorulóban lévő kékerperjés láprétek faja, az 1990-es években írták le először. A faj fennmaradása érdekében mesterséges

szaporítást is végeznek a KEFAG Zrt. csemetekertjében. Továbbá genetikai vizsgálatokat is rendeltek.

Kaskantyú 65-ös tagban összeomló fenyves utáni mesterséges szürke nyár erdősitést tanulmányoztunk. Ezeket a felújításokat vagy talajvédelmi rendeltetésre kérik, vagy felnyíló erdőnek terveztetik az erdőtervezéskor.

A szakmai nap tanulsága, hogy bár a kezelési célok eltérőek, különösen a szélsőséges termőhelyeken, a gyakorlati megoldások sokszor azonosak.

Köszönet a vendéglátóknak a kiváló szervezésért és az őszinte szakmai eszmecseréért.

Urbán Pál

elnök, OEE Erdőművelési Szakosztály

Új digitális könyvek az erdészeti gépesítésről

A Szaktudás Kiadó a közelmúltban indította el a Gyakorlati Tudástár című digitális könyvsorozatát, melyen belül helyet kaptak az erdészettel foglalkozó témakörök is.

A Gyakorlati Tudástár köteteinek újdonsága abban rejlik, hogy megjelenésével kiküszöbölhető a nyomtatott könyvek hátránya, az elavulás, így a mai világban egyre rövidebb idő alatt korszerűtlenné váló szakmai információk folyamatosan frissíthetők és megújíthatók. A kiadványok egy konkrét tématerülethez kötődnek, nem túl hosszúak, általában 40-60 oldalasak, így gyorsan áttekinthető a bennük található információ.

A sorozatban az erdészeti gépesítés területéhez kötődően eddig a következő kiadványok jelentek meg:

- **Horváth B. (2021): Gépek a szabadföldi erdészeti csemetetermesztéshez.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 62 p. ISBN 978-615-5224-99-7 (<https://szakudas.hu>);
- **Horváth B. (2021): Gépek az intenzív erdészeti csemetetermesztéshez.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 29 p. ISBN 978-963-575-008-5 (<https://szakudas.hu>);
- **Horváth B. (2021): Gépek az erdőtelepítéshez.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 46 p. ISBN 978-963-575-000-9 (<https://szakudas.hu>);
- **Horváth B. (2021): Gépek az erdőfelújításhoz.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 77 p. ISBN 978-963-575-006-1 (<https://szakudas.hu>);

- **Horváth B.–Horváth A. L. (2021): Többműveletes erdészeti gépek.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 53 p. ISBN 978-963-575-005-4 (<https://szakudas.hu>);
- **Horváth B.–Vágvolgyi A. (2021): Gépek az energetikai faültetvényekhez.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 47 p. ISBN 978-963-575-007-8 (<https://szakudas.hu>);
- **Horváth B.–Vágvolgyi A. (2021): Energetikai faültetvények termesztés-technológiája.** Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest. 34 p. ISBN 978-963-575-009-2 (<https://szakudas.hu>).

A sorozatban a közeljövőben újabb, az erdészeti gépesítéssel foglalkozó kötetek megjelenése várható.

Prof. dr. Horváth Béla